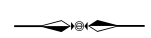

מסורת הש"ס

^[א] [נקמן סג.] א. [לעיל ג: גג.] א. לעיל גא. [נג:א.] ד. כ"מ סג. ה. רש"ל ו [דברים כג.] ו [צ"מ סג.] ח. [פי' מוס' לקמן עא:] ד"ה וסבר ותוספות כתובות לה. ד"ה סבר.]

תורה אור השלם

1. בעל הבור' ישלם בסק' ישיב לב'עליו וְהַמֵּת יִתְּנָהּ שְׁמוֹת כֹּא לר' לו:

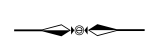
הגהות הב"ח

^(א) גמ' שאני קרב לגבי מוצח לא כתב רחמנא חמור ואי כתב רחמנא חמור וכו' שאין קדוש נצטורה לא כתב רחמנא חמור אלא אמר קרא: (ב) תופ' ד"ה חמור וכו' הגזל קמא קשיא דלא חשיב:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה חמור וכו' דהוי בעלי חיים. עיין מנחות דף יד ע"ב:

רבינו חננאל

דבר שנבחרו מטמא במגע ובמשא. פי' כגון בהמה וחיה דכתיב בחון בהדיא דמטמאין מגע ובמשא. אבל עופות דאין מטמאין במגע ובמשא אלא כגרים אבית הכליעה.

שור שנגח את הפרה פרק חמישי בבא קמא נד.

לחלק. דלא תימא אינו חייב עד שיפול שם שור וחמור ביחד: **ונפל לשון יחיד: ונפל טובא משמע**. ^[א]כמו ועשה בללאל ואהליאבן (שמות לו) וזא האות והמופת (דברים יג) וזא הארי ואת הדוב (שמואל א ח): **מידי אחרינא לא**. ושאר מילי מנלן: **אף כל צעלי חיים**. לרבנן קמתרין לה ולר' יהודה

אחא או ורבי אף שאר מטלטלין:

עופות אין מטמאין במגע ובמשא:

א"כ. דלא רבי אלא מאי דדמי ליה

לפרטא משני **דדדין: לטבוב רחמנא חד פרט**. או שור או חמור ודרשינן כל כעין הפרט ומדכתב איך אס אינו ענין לדבר שנבחרו מטמאה דהא אחי ככללא מנהו ענין לעופות דדמו לפרטא בחד זד דהוה צעלי חיים ואיכא למפוך השתא דתרוייהו זכריי מתיבא ממעט אדם אלא מהך מלתא דעופות מנשי ואזיל עד דמפיק ליה מכוליה טעמא: **שאין קדוש נצטורה לא**. כגון סוסים וגמלים כתב רחמנא שור דלא אינטריבא דהא מכלל אחי לרצויי אפי' סוסים וגמלים הואיל

ודמו לפרטא משני דדדין צעלי חיים ונבנתן מטמא אצל עופות דלא דמו אלא בחד זד לא: אלא. לא תימא חור וכלל למדרשיה ככלל ופרט וכלל אלא אימא אמר קרא והמת יהיה לו כו': **כלים בני מיתא נינהו**. בתמיה ולי"ל קרא למעטיניהו לרבנן ורבי יהודה היכי מצי לרצויניהו הא לא קרינן בזה והמת יהיה לו: **שצירטן זו היא מיתסן**. הלכך לרבנן אחא חמור למעוטיניהו הואיל ולא מיתה ממש היא ושור למעוטי אדם שאינו מין בהמה ואי כתב רחמנא חד הוה אמיינא למעוטי אדם אצל כלים לא דכי קא ממעט צעלי חיים דכוותיה קא ממעט להכי אינטריך חמור ולרבי יהודה או לרצויי כלים אחא אף ע"ג דלאו בני מיתה נינהו ממש ושור למעוטי אדם צעלי חיים דכוותיה ולקמן פריך לר' יהודה חמור למה לי: **בחדסי**. חדשים: שור **פסולי המוקדשין**. שנפדה אין המיתה שלו דקיימא לן בצכורות בפרק ז' (דף טו.) גבי פסולי המוקדשין לאחר פדיונו מוצח ולא גיזה בשר ולא חלב ואכלת ולא לכלבין: שור ולא אדם. שאינו מין בהמה: ושא דאצידי. כיון דכתיב^א לכל אצידיא אחיך למה לי דכתב רחמנא חמור ושור ושה ושלמה ובפרק אלו מניאות^ב דרשינן להו לכולהו בר משה: **הא של פקח פטור**. בתמיה. היכא פטריה קרא:

הא

דלרבי יהודה מפיקר נזקיו לאחר נפילת פשיעה פטור וא"כ לא מחייב רבי יהודה אלא בצור ברשותו וצבור ברשותו אכטריך שפיר למיפטר כלים בצבטה דחבטה ידידיה הוא מ"מ פריך שפיר דבהיזק הבז משתעי קרא מדדריש רב ונפל עד שיפול דרך נפילה וחבטה היכא דהוי ידידיה אחיא בקי^א ובהבז דמשתעי ביה קרא אית לן לאשכוחי ריבוא כללים לר"י ומיהו אין נראה שידרוש ר' יהודה אפילו לרב עד שיפול דרך נפילה דכיון דלא מחייב אלא בצור ברשותו אין לו לדורשו כמו ששמואל אין דורשו משום דככל מקום שיתחייב בהבז מתחייב בחבטה: **חַמּוֹר דבור דר' יהודה בו'**. והא דלא קאמר נמי גס לצ"ה דצריש הגזל קמא לקמן (דף נד.) ^[א] דלא חשיב אלא הנך דדמו * דהוו צעלי חיים הקשה הר"ר משה מפונטייז"א ואימא דחמור אחא למעט שטרות ואור"י דלמאן דלא דאין דינא דגרמי אפי' הוא עצמו פטור ולמאן דדאין דינא דגרמי נמי לא מחייב אלא מדרבנן כדמוכח ^[ב] בפרק הכונס (לקמן דף סג.) דמיציעא ליה אי עשו תקנת גזול במסור או לא ואי דינא דגרמי דאורייתא למה לא עשו תקנת גזול במסור כמו בגזול: **שור דאבידה דרברי** הבא קשיא. וא"ת לגופיה אכטריך למהוי פרט וכלל ונעשה כלל מוסיף על הפרט ואתברו כל מילי דשור וחמור ושלמה אכטריך כל חד וחד למילתיה כדדריש בפ' אלו מניאות (ב"מ דף סו.) ואי לא שה דמייתר הוה משיירי חד מינייהו לפרט וכלל ולא הוה דרשינן ביה מידי וי"ל דבכל מקום שיש פרט וכלל רגיל רבינו שמואל ליתן טעם למה לי לפרט כיון דאתרבי כל מילי ומפרש דשמה יש דברים שלא היה מתרבי מהכלל אס לא שקדמו פרט להיות כלל מוסיף עליו ולרצות כל דבר והכא קים ליה לבעל הש"ס דמאצידיה סתם הוה שמעינן שפיר כל אצידיה כאליו יש פרט וכלל שאין למעט שום אצידיה כתיב והוי לכל ריבוא לרצות כל אצידיה כאליו יש פרט וכלל אף על גב דדרשינן מיניה צע"ו (דף טו:) לרצות המומר מכל מקום איכא למדרש נמי כל אצידיה דאתרוייהו קאי ריבוא אאצידיה ואכמיך ומרבינן כל אצידיה דכל אחד ולכאחיך:

אן מבעי ליה דחאָק. האי סוגיא כר' יאשיה דמנריך או לחלק

בכל דוכתין אצל לרבי יונתן אין זריך או לחלק ותימה א"כ סוגיא זו דלא כהלכתא בצפ' השואל (ב"מ דף נה:) מוקי אצבי כרבי יאשיה ורצא כרבי יונתן וקי"ל כרצא לגבי דאצבי וצפ' אותו ואת בנו (חולין דף עח:) גבי פלוגתא דחוששין לזרע האב משמע דתליא בפלוגתא דרבי יונתן ור' יאשיה נמי יש לתמוה למה אין אנו פוסקין כמ"ד כר' יונתן מכח מילתיה דרצא בפרק השואל: **הנה אמינא קרב אגבי מוצבא אין**. תימה למה לא ילפינן הכא שור שור משבת ובמסקנא נמי דמרצינן עופות מדכתיב ישיב לבעליו כל דאית ליה צעלים ל"ל נילף משור שור או חמור חמור משבת כמו חסימה ופריקה לקמן וממילא אמעיט אדם דליכא למילף משבת כדאמרין לקמן (ע"ב) גבי כלאים להגמה הקשטיו ולא לדבר אחר וכן גבי תשלומי כפל והשבת אצידיה מה זריך ריבוי לקמן נילף משבת ומיהו להפרשה דהר סיני ניחא דלא שיך למילף משבת דעדיין לא נאמרו עשרת הדברות וי"ל דבמקום ששיך לדרוש ככלל ופרט לא ילפינן שור שור משבת וכן כל הני דהוה דרשינן ככלל ופרט דתשלומי כפל דרשינן ליה בהדיא במרובה (לקמן דף סג.) אי לאו ריבוא דכל וכן יש לפרש בהשבת אצידיה אצל ככל אחריני י"ל דלא מדריש ככלל ופרט וכלל: **קרב אגבי מוצבא**. צפ"ק דקדושין (דף פ.) גבי הענקה דכתיב לאן גורן ויקב לא ממעט כל דבר שאין קרב לגבי מוצח משום דככלל גורן הוי כמה דברים שאין קריבים לגבי מוצח אצל צפ"ק דחולין (דף כה:) ז"ע דכתיב כל מעשה עזים מתחטאו דאמר עזים למעוטי עופות ואמאי לא ממעטינן כל דבר שאין קרב לגבי מוצח ומיהו להווא לישנא דאמר לקמן כל ריבואי הוא לא קשה מהתם: **בין דרבי יהודה דמרבה בללים בללים בני מיתה נינהו**. וא"ת ומאי פריך כ"ש משום דלאו בני מיתה נינהו זכריי ריבואי לרבי יהודה וי"ל דלר' יהודה נמי הוה ממעט כלים מחמור אי לאו ריבואי ולהכי פריך צין לרבנן דממעטי להו כלים מחמור וצין לרבי יהודה דמרבה להו כלים מאו לאפוקי ממיעוט דחמור

הא לאו בני מיתה נינהו: **בין דרבנן בין דר' יהודה בללים בני הבבא נינהו**. אפילו למאן דאית ליה צפ' המניח (לעיל דף נט.)

דלרבי יהודה מפיקר נזקיו לאחר נפילת פשיעה פטור וא"כ לא מחייב רבי יהודה אלא בצור ברשותו וצבור ברשותו אכטריך שפיר למיפטר כלים בצבטה דחבטה ידידיה הוא מ"מ פריך שפיר דבהיזק הבז משתעי קרא מדדריש רב ונפל עד שיפול דרך נפילה וחבטה היכא דהוי ידידיה אחיא בקי^א ובהבז דמשתעי ביה קרא אית לן לאשכוחי ריבוא כללים לר"י ומיהו אין נראה שידרוש ר' יהודה אפילו לרב עד שיפול דרך נפילה דכיון דלא מחייב אלא בצור ברשותו אין לו לדורשו כמו ששמואל אין דורשו משום דככל מקום שיתחייב בהבז מתחייב בחבטה: **חַמּוֹר דבור דר' יהודה בו'**. והא דלא קאמר נמי גס לצ"ה דצריש הגזל קמא לקמן (דף נד.) ^[א] דלא חשיב אלא הנך דדמו * דהוו צעלי חיים הקשה הר"ר משה מפונטייז"א ואימא דחמור אחא למעט שטרות ואור"י דלמאן דלא דאין דינא דגרמי אפי' הוא עצמו פטור ולמאן דדאין דינא דגרמי נמי לא מחייב אלא מדרבנן כדמוכח ^[ב] בפרק הכונס (לקמן דף סג.) דמיציעא ליה אי עשו תקנת גזול במסור או לא ואי דינא דגרמי דאורייתא למה לא עשו תקנת גזול במסור כמו בגזול: **שור דאבידה דרברי** הבא קשיא. וא"ת לגופיה אכטריך למהוי פרט וכלל ונעשה כלל מוסיף על הפרט ואתברו כל מילי דשור וחמור ושלמה אכטריך כל חד וחד למילתיה כדדריש בפ' אלו מניאות (ב"מ דף סו.) ואי לא שה דמייתר הוה משיירי חד מינייהו לפרט וכלל ולא הוה דרשינן ביה מידי וי"ל דבכל מקום שיש פרט וכלל רגיל רבינו שמואל ליתן טעם למה לי לפרט כיון דאתרבי כל מילי ומפרש דשמה יש דברים שלא היה מתרבי מהכלל אס לא שקדמו פרט להיות כלל מוסיף עליו ולרצות כל דבר והכא קים ליה לבעל הש"ס דמאצידיה סתם הוה שמעינן שפיר כל אצידיה כאליו יש פרט וכלל שאין למעט שום אצידיה כתיב והוי לכל ריבוא לרצות כל אצידיה כאליו יש פרט וכלל אף על גב דדרשינן מיניה צע"ו (דף טו:) לרצות המומר מכל מקום איכא למדרש נמי כל אצידיה דאתרוייהו קאי ריבוא אאצידיה ואכמיך ומרבינן כל אצידיה דכל אחד ולכאחיך:

נד.

עין משפט
נר מצוה

פא א מיי פייב מהל'‏ מוקי ממון הלכה א סגמ עשין סח טו"ע ח"מ סי' מי סעיף א:

מוסף רש"י

להבילו ולא להבטו. משום דעבד ליה הגל לגור ולא משום חבטו (דעיר ג.) במי שהמת שלו. מי שראוי לו להאכיל נצילתו לכלבים (דעיר גא.) שיכול למסור הנצילה, ולא זו שאף על פי שנפדה טעון קבורה, דאמרין גבי פסולי המקודשין שנפדו מוצח ולא גיזה בשר ולא חלב ואכלת ולא כלבין, מכאן שאין פודין את הקדשים להאכיל לכלבים (דעיר גג.) חמור דבור לר' יהודה. דמחייב על טקי כלים בבור, קשיא לן למאי אחא, דאילו לרבנן מבעי להו שור ולא אדם חמור ולא כלים (ב"מ כז.)